

DE OPMARS VAN DE EXOTEN

Het gaat niet zo goed met de flora en fauna in dit land. Kwetsbare soorten zijn bedreigd. Uitheemse soorten („exoten”) zijn aan zo'n opmars bezig dat ze de oorspronkelijke verdringen. De overheid lanceert een campagne.

BRUSSEL. Het was gisteren Werelddag van de Biodiversiteit. De veelheid aan diersoorten heeft te lijden onder menselijke activiteiten: overexploitatie, vervuiling, vernietiging van de leefplekken, verstedelijking, recreatiedruk...

In ons land zijn zo onder meer de boomkikker, de slangen, de tuimelaar (een dolfijn), de bruinvis, de orchideeën en de otter gedoemd te verdwijnen. Het gaat vaak om soorten die een specialistisch levenspa-

tron en habitat hebben. Zo hebben de adder en de andere slangen snel opwarmende gronden nodig. Die tref je op heide of kalkgronden en die zijn schaars geworden. Orchisden duiken nogal eens in de grootstad Brussel op, op braakliggende perceeltjes. „Dat zijn de grootste bronnen van biodiversiteit in Brussel”, zegt Marc Peeters van het Instituut voor Natuurwetenschappen, „maar de mensen vinden die vuil en hebben liever dat ze volgebouwd worden.”

Zelfs de ooit zo alomtegenwoordige huismis is op de terugweg. „Als deze soort achteruitgaat, is dat een teken dat er een grootschalig proces bezig is”, vindt Peeters.

Hier en daar een lichtpuntje: door de (her)bebouwing is de zwarte ooievaar weer als broedvogel opgedoken. „Het bewijs dat een beleidsmaatregel wel degelijk vrij snel een positief effect kan hebben.”

Een ander aspect dat de diversiteit bedreigt, is het oprukken van invasieve uitheemse soor-

ten. Die zijn hier — toevallig of bewust — beland en doordat ze geen natuurlijke vijanden hebben, veroveren ze snel terrein, ten nadele van inheemse soorten (zie hieronder).

De federale overheidsdienst Leefmilieu start met een campagne om de bevolking attent te maken op die exoten. Het gaat om een overzichtelijke uitwaaiende folder met een quiz-element.

In samenwerking met de verenigingen Natuurpunt en Natagora loopt ook de informa-

tiecampagne Bombylius die aan een breed publiek uitlegt wat biodiversiteit is en wat je rond huis, tuin en keuken kunt doen om een handje toe te steken.

Met een interactief multimediaspel op de website van Bombylius wordt iedereen, maar vooral de jongeren tussen 10 en 15 meegenomen, op een biodiv-reis. Ten slotte werd er ook een postkaart ontworpen met een bedreigde boomkikker op.

Het was de federale minister

van Leefmilieu, Bruno Tobback (SPA), die de campagne gisteren plechtig lanceerde. Hij kondigde aan dat dit jaar nog doelstellingen rond biodiversiteit worden opgesteld en de inspanningen van de verschillende overheden beter op elkaar afgestemd worden. Hij werkt ook aan een wetgeving tegen de verspreiding van exoten. (ty)

► **Bladzijde 3: Draagvlak nodig voor biodiversiteit.**
 ► www.bombylius.be
 ► www.bombgame.be
 ► www.health.fgov.be

Amerikaanse vogelkers

■ **HERKOMST?** Noord-Amerika
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** De Amerikaanse vogelkers werd in de 19de en begin 20ste eeuw aangeplant om de vruchtbaarheid van zanderige bodems te verbeteren. Hij werd ook geplant voor zijn kwalitatief goede hout. De Amerikaanse vogelkers groeit en verspreidt zich zo snel dat niemand hem onder de duim kreeg. Daarom kreeg de boom snel de bijnaam bospest. De boom brengt kleine, bittere kersjes voort en is verwant met onze inheemse tamme kerselaar.
 ■ **GEVOLGEN?** De Amerikaanse vogelkers vormt dichte en uitgestrekte begroeiingen zodat de inheemse bomen en planten geen kans meer krijgen. Daarom wordt hij actief bestreden in de openbare bossen in Vlaanderen. Vaak is de bospest de eerste die in een natuurgebied gerooid wordt om plaats te maken voor de herintroductie van de inheemse tegenhangers.

Blauwband

■ **HERKOMST?** Azië
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** De blauwband duikt op in 1960. Hij was als 'versteekling' meegevoerd in een lading graskarpers voor een viskwekerij in Roemenië. Van daar werd hij ingevoerd in andere delen van Europa, als prooi- of aasvis. In 1992 wordt hij voor het eerst in België aangetroffen. Sindsdien heeft hij de meeste waterlopen van Vlaanderen gekoloniseerd. De blauwband is kleiner dan tien centimeter en heeft geen enkele economische waarde. Exotische vissoorten maken al een kwart uit van de vissen in de meren en rivieren. Zij zijn gewild als siervissen, als trofee of aas voor de sportvisserij of als roofvis om ongewenste soorten te elimineren.
 ■ **GEVOLGEN?** De blauwband brengt parasieten en virussen over op de inheemse soorten. Een mooi voorbeeld van de strijd tussen autochtonen en exoten is dat van de blauwband versus de riviergrondel. De blauwband blijkt altijd het pleit te winnen en verdringt zo de inheemse grondel.

Roodwang-schildpad

■ **HERKOMST?** Noord-Amerika
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** Wie heeft er niet ooit een schildpadje als huisdier gevraagd en gekregen? Of gewonnen op de kermis? Maar de babyschildpadjes worden groot, tot 30 centimeter, en dan willen we ervan af. Door onze lage temperaturen planten ze zich hier (nog) niet voort. Maar doordat ze gedumpt blijven worden, vinden we ze terug in rivieren, meren, zelfs al in natuurreservaten. Doordat ze zo oud worden (40 tot 75 jaar) blijven ze lang actief in de natuur. Ze worden vaak waargenomen terwijl ze zonnebaden op een stuk hout of steen. Sinds 1997 mag de roodwangschildpad niet meer ingevoerd worden in Europa. Maar dat verbod wordt omzeild door de invoer van weer andere Noord-Amerikaanse schildpadden, die evenzeker problemen veroorzaken.
 ■ **GEVOLGEN?** Hun dieet bestaat uit planten, rivierkreeften, slakken, kikkers, insecten en kleine vissen. Zo nemen ze een aardige hap uit de inheemse populaties. Ook vreten ze een groot stuk van andermans eten op. Met hun sterke bek kunnen ze bovendien lelijke verwondingen toebrengen.

Reuzenberenklauw

■ **HERKOMST?** Kaukasus (Azië)
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** Deze plant werd ingevoerd sinds 1938 om in tuinen en parken als sierplant gebruikt te worden. Deze berenklauw ontkiemt vroeger in de lente dan de andere en snoept zo allerlei voordelen van de inheemse planten af. Hij wordt drie tot vijf meter groot. Hij verspreidt zich langs oevers van waterlopen en langs berm van autowegen of spoorwegen. De zaden worden meegenomen met de stroming of met voorbijrazende auto's of treinen. Gezien de enorme productie van 20.000 zaadjes kan een plant in zijn eerste al een invasie teweegbrengen. Soms worden ze geplant door imkers die er honing in zien.
 ■ **GEVOLGEN?** Door de omvang van de bladeren ontneemt de plant heel wat zonlicht aan de andere planten. Als die niet overleven, verdwijnen ook de dieren die er samen mee voorkomen. Het sap van de reuzenberenklauw bevat schadelijke stoffen die worden geactiveerd door de zon. In contact met de huid veroorzaken ze brandwonden. Contact met gevoelige delen van het gezicht noodzaken een dringende medische ingreep.

Veelkleurig lieveheersbeestje

■ **HERKOMST?** Azië
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** Het veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje werd in ons land ingevoerd tussen 1995 en 2005 om ingezet te worden in de biologische insectenbestrijding. Het was een manier om insecticiden te vervangen door natuurlijke vijanden om bladluizen, schildluizen en andere plantenplagen te bestrijden. Zo begon het veelkleurige beestje aan zijn opmars in serres, boomgaarden en tuinen. Aanvankelijk bestond er twijfel of het insect zich aan ons klimaat zou aanpassen en zich voortplanten, maar het beestje maakte zo'n explosieve groei door dat het nu een van de meest voorkomende soorten is geworden.
 ■ **GEVOLGEN?** Het multicolore Aziatische overwintert graag in grote groepen in de huizen. Het produceert chemische stoffen die allergische reacties kunnen veroorzaken. De larve is erg vraatzuchtig en valt ook andere natuurlijke vijanden van de bladluizen aan. En daar is het inheemse lieveheersbeestje het slachtoffer van.

Grote watermavel

■ **HERKOMST?** Noord-Amerika
 ■ **HOE VERSPREIDEN ZE ZICH?** De grote watermavel werd ingevoerd als sierplant voor vijvers en aquaria. Op het einde van de jaren negentig ontglipte deze waterplant met zijn drijvende ronde blaadjes aan de siervijvers en begon hij aan zijn verspreiding in het wild. De grote watermavel heeft vele voedselrijke meren en traag stromende rivieren intussen gekoloniseerd. Vooral in de omgeving van Gent en Lier vind je hem. De soort verspreidt zich via de stroming, boten of watervogels.
 ■ **GEVOLGEN?** De grote watermavel vormt dichte watertapijten die het licht van andere soorten tegenhouden. Het zuurstofgehalte van het water daalt. Samen met de vissen verdwijnt het leven onder het wateroppervlak. De visvangst komt in het gedrang, net als de bevaarbaarheid van waterlopen. De plant vernielt het dichtstribben van waterplassen.